

## КОНСПЕКТ<sup>1</sup>

### ЗА КОМПЛЕКСЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ СПЕЦИАЛНОСТ „СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ“ – „МЕНИДЖМЪНТ В ТУРИЗМА“ (пролетна сесия 2013 г.)

#### ПЪРВИ РАЗДЕЛ. „МЕНИДЖМЪНТ“

- 1.1. **Управление – същност и основна характеристика.** Система за управление. Мениджмънтът като специфичен вид управление в социалната област. Функции, роли и умения на мениджърите в организациите.
- 1.2. **Научен мениджмънт – възникване и развитие.** Класическа школа. Основни представители. Ф. У. Тейлър - основни принципи, функции и приноси. Теория на Х. Форд за управлението на големия концерн. Дванадесет принципа на производителността на Х. Емерсън.
- 1.3. **Административен мениджмънт – възникване и развитие.** Административната теория на А. Файол. Принос на Л. Гълик и Л. Ъруик. Учението на М. Вебер за идеалната бюрократична организация – основни принципи и концепции за доминирането.
- 1.4. **Школа за човешките отношения.** Основни представители. Основни принципи в школата за човешките отношения. Бихейвиористичен подход. Елтън Мейо и Хоутърнските експерименти.
- 1.5. **Лидерски теории.** Управленската матрица на Блейк и Моутън. Макгрегър и неговите теории „Х“ и „У“.
- 1.6. **Управленско решение – същност и особености.** Видове управленски решения. Типология на решаваните проблеми. Цикъл на управленското решение.
- 1.7. **Делегиране на права – същност, особености, граници.** Методически подход. Проблеми и трудности при делегирането на права.
- 1.8. **Стил на ръководство – същност и типове.** Индивидуален стил на ръководителя. Ситуационен стил на ръководство.
- 1.9. **Теория „Z“ – същност, принципи, етапи на реализация.** Различия между американската и японската системи на управление по отношение на стратегията, организацията на системите на управление и управление на персонала.
- 1.10. **Организационни структури на управление (ОСУ) - същност и основни компоненти.** Характеристика на видове ОСУ. Организационно регламентиране и проектиране.
- 1.11. **Комуникациите в управленската дейност – същност.** Комуникативни стратегии при решаване на конфликти – съперничество, сътрудничество, компромис, избягване, приспособяване.
- 1.12. **Концепция за жизнен цикъл на продукта (ЖЦП) – същност и практическа приложимост.** Криви на ЖЦП. Изменение на маркетинговия микс в различните етапи на ЖЦП. Стратегия за разработване на нови продукти. Особенности на вземането на решение за покупка на нов продукт.

<sup>1</sup>Конспектът за комплексен Държавен изпит по „Стопанско управление“ се състои от две части. *Първа част* е задължителна за всички дипломанти – изтеглят се 2 въпроса на лотариен принцип. *Втора част* е специализирана за МТ – изтегля се 1 въпрос на лотариен принцип.

- 1.13. Потребителски пазар и индустриален пазар – същност и сравнителен анализ.** Характеристика и модел на поведение на потребителите на двата вида пазари. Процес на вземане на решение за покупка – етапи, характеристика на етапите; характеристика на търсенето и др.
- 1.14. Пазар на организациите – същност и особености.** Характеристика на организациите-потребители.
- 1.15. Маркетингова информационна система (МИС) – същност.** Подсистеми на МИС. Методика на маркетинговите изследвания. Видове маркетингова информация. Видове маркетингови проучвания.
- 1.16. Сегментиране на пазара – същност и основни сегментационни променливи.** Подходи при сегментиране. Избор на целеви пазарни сегменти. Позициониране на продукта на пазара.
- 1.17. Класификация на продуктите (потребителски и индустриални) – видове потребителски продукти според свойствата и спотед търсенето; видове индустриални продукти.** Търговска марка. Опаковка, маркировка и обслужване на потребителя. Продуктов асортимент и номенклатура.
- 1.18. Субконтрактните отношения – основна форма на взаимодействие между малкия и големия бизнес.** Същност. Видове субконтрактинг – търговски и промишлен. Модел на развитие на субконтрактната система.
- 1.19. Франчайзинг – възможности за взаимовръзка на малките предприятия с големия бизнес.** Същност. Характеристика на видовете. Договор за франчайзинг – права и задължения на страните по договора.
- 1.20. Кластъринг – същност, характерни особености и значение.** Принципи на организация на клъстърната система. Видове клъстъри. взаимодействие между малкия и големия бизнес.
- 1.21. Толингът – нова форма на международна кооперация между малкия и големия бизнес.** Толингът като икономическо явление. Мотиви за осъществяване на толинговите операции. Влияние на толинговите операции върху страните с ниски разходи за работна заплата. Влияние на толинговите операции върху реализиращите ги индустриално развити страни
- 1.22. Аутсорсинг – същност, видове, сфери на приложение, предимства, недостатъци, рискове.** Методология на приложение на аутсорсинга. Аутсорсингов план – същност, компоненти. Административен аутсорсинг.
- 1.23. Предприемачески мрежи – същност и видове.** Мрежовизация. Виртуални мрежи. Развитие на системата от големи и малки и средни предприятия.
- 1.24. Управление на иновациите – същност, значение, понятиен апарат, класификация на видовете иновации.** Процес на генериране на идеи – източници, фактори, методи. Оценка и избор на идеи – системен подход и анализ, методи, етапи и критерии. Превръщане на идеята в иновации - формиране на концепцията.
- 1.25. Разпространение на иновациите – дифузия.** Фактори влияещи върху скоростта на разпространение. Механизми за разпространение на иновациите.
- 1.26. Жизнен цикъл на иновационен продукт и иновационна технология.** Фактори определящи жизнения цикъл. Степен на иновативност на продукти и процеси.
- 1.27. Организация на иновационната дейност - обща постановка.** Организационни структури. Финансиране на иновационната дейност - източници на финансиране, определяне размера на инвестициите.
- 1.28. Организационно поведение – същност и фактори.** Процес на възприемане. Същност и класификация на организациите. Организацията като отворена система. Класификация на организационните цели. Модел на Грос.
- 1.29. Организационна култура – характеристики, елементи, функции и равнища на организационната култура.** Класификация на организационните култури. Фактори, влияещи на развитието на организационната култура.

- 1.30. Поведение на организациите при стратегически промени.** Поведенски модели на организации с реактивно и активно управление. Холистичен подход на планиране на промените. Основни умения и способности на ръководителите, които управляват промените.
- 1.31. Организационна социализация – същност и модел на организационната социализация.** Техники на организационна социализация. Роли и норми на поведение. Ролеви епизод. Варианти на взаимодействие при ролеви епизод. Asch ефект. Начини за управление на работното поведение: поведенческа модификация и самоуправление.
- 1.32. Контролинг, контрол, мениджмънт – сравнителен анализ.** Същност на контролинг системата и обхват на контролинг – процеса в организацията. Контролинг на бизнес-процесите. Схема на Браун за измерване на процесите.
- 1.33. Стратегически и оперативен контролинг – същност и инструменти.** Балансираната система от показатели.
- 1.34. Стратегическо управление – същност и основни понятия.** Понятието „стратегия” – същност и характеристика. Мисия на фирмата – елементи на мисията и нейното определяне. Стратегическа визия – особености и критерии при формулирането и. Понятието „стратегическа зона на действие” (СЗД), същност и подход при определянето на СЗД. Жизнени цикли на продукт, търсене и технологии.
- 1.35. Методи за стратегически анализ.** Същност и приложение на матрицата на Бостънската консултантска група. Същност и компоненти на матрицата General Electric. Същност, компоненти и приложение на SWOT-матрицата като средство за ситуационен анализ. SPACE анализът като средство за оценка на стратегическата позиция на организацията.
- 1.36. Видове стратегии.** Основни видове корпоративни и бизнес стратегии. Класификация на стратегиите според Т. Коно. Фирмени стратегии за растеж чрез вътрешно развитие или чрез външно завладяване. Стратегии на малки и средни предприятия.
- 1.37. Стратегическо планиране – същност.** Необходимост от стратегическо планиране. Стратегически план – компоненти и методика на разработване. Система за управление на стратегически задачи.
- 1.38. Съвременни средства в стратегическото управление.** Управление на риска – същност и видове риск. Стратегии на риск-мениджмънта. Управление по слаби сигнали – избор на времето за ответни мерки.
- 1.39. Бизнес планиране – същност, принципи, видове планове.** Подходи при планиране. Показатели.
- 1.40. Бизнес план – съдържание, структура, методика на разработване.** Информационно осигуряване на плановата дейност. Продуктово планиране. Производствено и оперативно планиране.
- 1.41. Инвестиционно бизнес-планиране.** Етапи и подготовка на инвестиционния бизнес-план. Методи за оценка на инвестиционния бизнес план.
- 1.42. Системи по качество - видове стандарти, елементи на системата, структура на наръчника по качество, одит и видове одити.** Национални и международни стандарти от серията ISO 9000. Тотално управление на качеството – TQM.
- 1.43. Управление на човешките ресурси (УЧР) - същност и основни характеристики.** Основни понятия и модели за УЧР. Влияние на глобализацията и развитието на информационните технологии върху УЧР. Мястото на човешките ресурси сред вътрешните фактори на организацията.
- 1.44. Планиране на човешките ресурси – същност, значение и основни дейности.** Информационна система за човешките ресурси – компоненти и изисквания. Методи за прогнозиране и баланс на търсенето и предлагането на персонал в организациите. Стратегия и политика по УЧР.
- 1.45. Мотивиране на човешките ресурси в организацията – същност, мотивационни теории и модели.** Потребности на личността – ранжиране и варианти за тяхното задоволяване. Обогащаване на труда - изисквания и техники.

- 1.46. Получаване на човешките ресурси.** Набиране – основни дейности, източници и фактори на влияние. Подбор на персонала – процедури, критерии и методи. Въвеждане на персонала в организацията – значение, етапи и техники.
- 1.47. Оценяване на трудовото изпълнение на персонала - същност, цели и етапи.** Методи и критерии за оценка. Видове системи на заплащане и условия за тяхното прилагане.
- 1.48. Социологически механизъм на конфликта - същност, параметри и продължителност.** Видове конфликти. Основни принципи, цели и изисквания към управлението на конфликтите.
- 1.49. Управление на конфликтите.** Възможни стратегии за излизане от конфликти. Ролята на третата страна, арбитражната институция и воденето на преговори, като възможност за решаване на конфликтите.
- 1.50. Основни направления на логистичната концепция и логистичните вериги.** Отчитане на потребителската стойност. Спазване на принципите на системния подход. Отчитане на сумарните разходи. Развитие на логистичното обслужване. Отчитане на логистичната ефективност.
- 1.51. Основни системи в логистичния мениджмънт – управление на поръчките, складиране, опаковане, транспорт.** Същност, специфични задачи, планиране, организация и управление на процесите за всяка от системите.
- 1.52. Пазар – същност и функции.** Видове пазари (съвършена конкуренция, монополистична конкуренция, олигопол, монопол) – същност и характерни особености.
- 1.53. Пазарно търсене и пазарно предлагане.** Равновесие, равновесна пазарна цена. Ценова еластичност на търсенето.
- 1.54. Инфлация. Безработица.**
- 1.55. Бюджет и бюджетна политика - същност, видове и принципи на изграждане.** Бюджетен период и бюджетна процедура.

## **ВТОРИ РАЗДЕЛ. “МЕНИДЖМЪНТ НА ТУРИЗМА”<sup>2</sup>**

- 2.1. **Поява и развитие на туризма.** Туристически ресурси. Видове туризъм. Особенности на туристическата индустрия.
- 2.2. **Туристически продукт – същност и особености.** Управление на туристическите продукти. Туристическо търсене и предлагане.. Качество на туристическото пътуване като туристически продукт. Критерии и показатели за качество на туристическото пътуване.
- 2.3. **Туристическо предприятие – същност, особености, видове.** Управление и конкурентоспособност на туристическото предприятие. Управление на ресурсите, обезпечаващи производството и предлагането на туристическото предприятие.
- 2.4. **Управление на туристическия бизнес – изграждане, развитие и тенденции.** Състояние в условия на глобализация. Туристически бизнес и виртуална среда. Управление на финансово-икономическата стабилност, на приоритетите, на финансовите потоци в туристическото предприятие. Показатели за финансова ефективност.
- 2.5. **Рекламата в туристическия бизнес – ефекти и ефективност.** Особенности на рекламата в Интернет.
- 2.6. **Управление на хотелиерството.** Туризмът в България – фактор за развитие на хотелиерството. Характеристика на хотелиерството като основна стопанска дейност в туризма. Развитие на хотелиерството в България.
- 2.7. **Хотелиерски заведения – същност, диференциране, типизиране и категоризиране.** Управление на хотелиерските заведения. Категоризиране на заведенията за пребиваване и подслоняване. Структура на заведенията за пребиваване и подслоняване.
- 2.8. **Хотелиерски вериги – същност, значение и видове.** Управление на хотелиерските вериги. Франчайзинг в хотелиерството – същност и значение.
- 2.9. **Хотелиерски услуги – същност, значение и видове.** Управление на хотелиерското обслужване. Допълнителни хотелиерски услуги. Качество на хотелиерските услуги. Хотелиерско обслужване – същност, особености и значение. Култура на хотелиерското обслужване – същност, значение, критерии и показатели. Техническият прогрес в дейността на хотелиерското обслужване.
- 2.10. **Управление на ресторантьорството – същност, особености и тенденции.** Разновидности на възможностите за хранене. Ресторантьорски вериги. Франчайзинг в ресторантьорството – значение и състояние.
- 2.11. **Ресторантьорски продукт – същност и основни черти.** Особенности на ресторантьорството като основна стопанска дейност в туризма. Кулинарно производство – същност, значение, организация и качество на продукцията. Качество на кулинарната продукция. Сборници с кулинарни рецепти – творчество на световноизвестни литератори, артисти и политици.
- 2.12. **Управленски решения и дейности в ресторантьорството.** Проектиране и пространствено ситуиране на заведенията за хранене и развлечения. Технологично проектиране и интериорни решения в ресторантьорството.
- 2.13. **Особености на управлението на човешките ресурси в ресторантьорството.** Изисквания и критерии за заемане на длъжностите в заведенията за хранене и развлечения.
- 2.14. **Икономика на ресторантьорството.** Приходи, разходи и цени в ресторантьорството. Финансово – счетоводен контрол в ресторантьорството.
- 2.15. **Ресторантьорски заведения – диференциране и типизиране на ресторантьорските заведения.** Категоризиране. Технически прогрес. Мрежа на ресторантьорските заведения.

---

<sup>2</sup>Втори раздел „Мениджмънт на туризма“ е задължителен само за дипломанти от СУ – МТ. Развива се един въпрос, изтеглен на лотариен принцип.

- 2.16. **Ресторантьорско обслужване – същност, особености и значение.** Управление на ресторантьорското обслужване. Допълнителни ресторантьорски услуги. Култура на ресторантьорското обслужване – същност, значение, критерии и показатели.
- 2.17. **Туристическа агенция – същност и определение.** Класификация, роля и значение на туристическите агенции. Управление на туристическите агенции. Основни дейности на туристическата агенция. Предшественици на съвременните туристически агенции. Приносите на Томас Кук в развитието на съвременните туристически агенции. Особенности и тенденции в развитието на туристическите агенции в България.
- 2.18. **Туроператорска (организаторската) дейност – характеристика, функции и задачи на туроператорите.** Управление на туроператорската дейност. Организиране и планиране на туристическите пътувания с обща цена. Организация на продажбите на туристическите пътувания с обща цена. Провеждане на организираните туристически пътувания с обща цена.
- 2.19. **Турагентска (посредническата) дейност – характеристика, съдържание, функции и задачи на туристическите агенти.** Управление на турагентската дейност. Организация на агентската дейност. Организация и технология на дейността на бюрата на туристическата агенция
- 2.20. **Транспортна дейност в туризма – същност и роля на пътническия транспорт.** Определение и съдържателна характеристика на туристическия транспорт. Управление на транспортната дейност в туризма. Пътнически железопътен транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи. Пътнически автомобилен транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи. Пътнически воден транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи. Пътнически въздушен транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи.

*Конспектът за Държавен изпит е утвърден от катедра „Администрация и управление“ с Протокол № 15/05.07.2012 г.*

### ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. **Андреева, М.** Обща теория на мениджмънта. ИК Галактика. 1996.
2. **Алексиева, Й. Ст. Стаматов,** авторски колектив. Наръчник по ресторантьорство и хотелиерство. Проектиране и дизайн. С., РААБЕ. 2001.
3. **Ангелов, Д., Желязкова Д.** „Стопанска логистика“. Изд. „Наука и икономика“-Варна, 2007.
4. **Антонова Д.** „Иновации и обществено развитие“. А-Груп – Русе. 2008.
5. **Бобин, А. Л. Чередникова, В. Якомович.** Управление иновациями в организациях. ОМЕГА - Л, 2008
6. **Беловиене, А., Р. Киндерис, Ф. Уилямсън, Т. Иванов, К. Ортин,** Наръчник по управление на събитията, ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна, 2009.
7. **Бодурова, П.** Организационният профил като средство за анализ на организациите, Варна, УИ на ВСУ „Ч.Храбър“, 2009.
8. **Бодурова,П., Г.Желязкова.** Ръководство за упражнения по организационно поведение, ВСУ „Ч.Храбър“, Университетско издателство, 2010.
9. **Бодурова,П., В.Николаева, Г.Желязкова.** Ръководство за упражнения по стратегиите в управлението на фирмите, ВСУ „Ч.Храбър“, Университетско издателство, 2010.
10. **Бодурова,П., Г.Желязкова.** Организационно поведение, Варна, УИ на ВСУ „Ч.Храбър“, 2009.
11. **Бодурова,П.** Стратегиите в управлението на фирмите, Варна, УИ на ВСУ „Ч.Храбър“, 2007.
12. **Бодурова, П.** Ръководство за упражнения по стратегиите в управлението на фирмите. Ромина. С., 1999.
13. **Великова, М.** Публично-частни партньорства. Аутсорсинг. Издание на ВСУ „Черноризец Храбър“. В., 2008. – 134 стр.
14. **Великова, М.** Политики и практики в местното самоуправление. (Местна финансова и инвестиционна политика). Издание на ВСУ „Черноризец Храбър“. В., 2008.
15. **Владимиров, В.** и колектив. Макроикономика. Стено. Варна, 2005.
16. **Владимирова,К.** и кол. Стратегическо управление и стратегическо планиране, УИ “Стопанство”. София, 2005.
17. **Генова, Ж.** Социология. За студенти по социални и стопански науки, администрация и управление.(второ преработено и допълнено издание). Университетско издателство „Паисий Хилендарски“.П., 2009
18. **Герчева-Несторова, Г.** Психология в управлението – комуникативен разрез – 1. УИ на ВСУ. В., 2004.
19. **Герчева-Несторова, Г.** Психология в управлението – комуникативен практикум – 2. УИ на ВСУ. В., 2005.
20. **Голдблат, Дж.** Специални събития. Изд. „Рой Комюникейшън“, 2006
21. **Дайле, А.** Практика контроллинга. Финансы и статистика. Москва, 2001.
22. **Дамянов, Д.** Иновационна политика. ИНТЕРВЮ-прес. София, 2002.
23. **Дамянов, Д.** Иновации – технология,организация,управление,финансиране и политика. ПРИМАКС. Русе, 2009.
24. **Дамянов, Д.** Методика за разработване и оценка на инвестиционни проекти. ТУ-София, 2002.
25. **Дамянов, Д.** Методика за определяне степента на иновативност на продукти и процеси. ТУ - София, 2003.
26. **Дамянов, Д.,** Иновационна политика, Интервю прес, С., 2002,
27. **Димитров, Д.** Управление на конфликта. ИК “Марица”. С. 2005.
28. **Димитров, Н.** Планиране и Прогнозиране, Учебно пособие, изд.на ИУ – Варна,2008 г.
29. **Димитров, Н.** Стратегическо управление, Учебник, изд.на ВУ „Бизнес Колеж по администрация и управление,, Варна , 2007 г.
30. **Димитров, Н.** Теория на управлението , Учебник в съавторство, А.Станчева, Н.Димитров и др.,изд.” Наука и икономика”, Икономически университет. Варна, 2010.
31. **Димитров, Н.** Кратка енциклопедия по Корпоративно ръководство , в съавторство – Йор. Коев,,Ст. Вачков, Н. Димитров и др. ,изд.”Издателска къща Стено „ Варна, 2011.
32. **Димов, И.** и колектив. Обща икономическа теория. Нова звезда. 2009.
33. **Добинс, Р. Ст. Уит.** Практически съвети по финансов мениджмънт. С., 1996.
34. **Дракър, П.** Новаторство и предприемачество-практики и принципи, изд.”Христо Ботев”, С., 1992.
35. **Дракър, П.** Мениджмънт за бъдещето. В., 1997.

36. **Димитров, И.** Логистичен мениджмънт. Мениджмънт на логистичната верига, УИ „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, 2004
37. **Дъбева, Т., Г. Луканова.** Ресторантьорство. Изд. „Наука и икономика“, Варна, 2011
38. **Иванов, Т.,** Икономически анализ в публичния сектор, Поредица „Управление на промяната“, ИПОИ при БАН, Сдружение „Джордж Маршъл“, С., 2009.
39. **Илиев, Й.,** „Управление чрез мотивация“, изд. ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна, 2010г.
40. **Илиев, Й.,** „Управление на човешките ресурси“, изд. „Абагар“, 2007
41. **Илиев, Й.,** „Умението да мотивираме“, изд. „Нова звезда“, София, 2005
42. **Илиев, Й., Ст., Колева,** „Мотивацията – водещо предизвикателство в управлението на човешките ресурси“, статия, списание „Родопи“, бр. 1-2, 2009
43. **Илиев, Й.,** „Конкурентоспособност и индустриална политика“, трудове на УНСС, София, 2006
44. **Ишикава, К.** Тотално управление на качеството в Япония, ИК "Хр. Ботев", София, 1994
45. **Калинков, К.** Статистически методи в поведенческите и социални науки. НБУ, С. 2001.
46. **Каменов, К.** Основи на управлението. част II. Абагар. Велико Търново, 2004.
47. **Колектив ВСУ,** Основи на управлението, ВСУ, 2004.
48. **Коев, Й.** и др. Малкият бизнес 2003, проблеми и решения. Стено. В., 2003.
49. **Копринаров, Бр.** Хотелиерство и ресторантьорство, Шумен: Унив.издателство “Епископ Константин Преславски”, 2005.
50. **Кънев, М.** Микроикономика. Мартилен. 2009.
51. **Лесидренска, С.** Контролингът в производственото предприятие. Варна, 2007.
52. **Лесидренска, С., И. Димитров.** Възможности за приложение на метода на целевата себестойност при продуктови иновации. сп. Механика на машините, серия: Икономика и мениджмънт. ТУ – Варна, 7/2005.
53. **Линднер, Й., Г. Недева, Г. Трендафилова** и др., Предприемачество и мениджмънт. Дионис, С., 2007.
54. **Мадгеров, Р.** Предприемачество и малък бизнес в туризма. ИК “Интелект А”. Благоевград, 2004.
55. **Македонска, Д.** и др. “Логистика” изд. ТУ – Варна 2005.
56. **Мирчев, А.** Производствен мениджмънт. “Принцепс”. Варна, 1996.
57. **Мирчев, М., Н.Миронова, К.Радев.** Организационно поведение. С., 2007.
58. **Митрополитски, К.** Предприемачество и дребен бизнес. ИК “Призма”, 2002.
59. **Недялкова, А., З. Бауман, Д. Филипов.** Глобализъм, регионализъм и антиглобализъм. Изд. Албатрос. С., 2005.
60. **Недялкова, А.** Глобализацията – нищо фатално. УИ на ВСУ. Варна 2002.
61. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 1. УИ на ВСУ. Варна, 2004.
62. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 2. УИ на ВСУ. Варна, 2004.
63. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 3. УИ на ВСУ. Варна, 2004.
64. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 4. УИ на ВСУ. Варна, 2004
65. **Недялкова, А.** Ръководство за самоподготовка по УЧР, С.ИК „Люрен“, 1999.
66. **Недялкова, А.** Структурна реформа – социална политика и социална адаптация. УИ на ВСУ. Варна, 2002.
67. **Недялкова, А.** Управление на човешките ресурси. Варна, 1996.
68. **Неруш, Ю.М.** „Логистика“, изд. „Издателство Проспект“, М. 2006.
69. **Овчарова, Сн.** УЧР при управление на събитията - тезици по проект. PHARE, 2007. ISBN 978-954-715-372-1.
70. **Овчарова, Сн.** Ръководство за курсова работа по УЧР. Колор Принт, Варна, 2010, ISBN 978-954-760-160-4.
71. **Овчарова, Сн.** Организация и технология на управлението - тезици, казуси, тестове. УИ на ВСУ, 2009. ISBN 954-715-269-6. (ВТОРО ПРЕРАБОТЕНО ИЗДАНИЕ).
72. **Павлов, П.** Държавното управление и администрацията в европейския контекст – ориентири на трансформация. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2007.
73. **Павлов, П., С. Михалева.** Концепцията “Електронно правителство” – същност, проблеми и перспективи. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2003.
74. **Павлов, П., С. Михалева.** Държавно управление и държавна администрация. – Варна: Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър , 2008.



75. **Павлов, П., С. Михалева, Л. Павлова.** Стратегическо управление в публичния сектор. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2008.
76. **Павлов, П., Л. Павлова, С. Михалева.** Управление на публични проекти : В 2 ч. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2008.
77. **Павлов, П., Л. Павлова.** Структурни инструменти на ЕС. Приложение в България : Учебно помагало. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2011.
78. **Панайотов, Д., Б. Борисов.** Стратегическо планиране, Свищов, 2001.
79. **Парашкевова, А.** Публичен и бизнес мениджмънт и предприемачество. Насоки за промяна през XXI век., Варна, Университетско издателство на ВСУ „Черноризец Храбър“, ISBN 978-954-715-528-2, 2012.
80. **Парашкевова, А.** IT-аутсорсинг – модел за управление на информационни ресурси в административна среда, Варна, Университетско издателство на ВСУ „Черноризец Храбър“, Серия „Знание“, ISBN 978-954-715-513-8, 2012.
81. **Парашкевова, А.** Аутсорсингът в управлението на организацията – Годишник на ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна, год. XIII, т. XIII, ISSN 1310-800X, 2007, с. 194-243.
82. **Парашкевова, А.** Маркетингов план. Ръководство, В., Изд-во Колор-принт, 2011.
83. **Парашкевова, А.** Ръководство за семинарни упражнения по управление на иновациите, В., Изд-во Колор-принт, 2011.
84. **Парашкевова, Л.** Маркетинг. Колор-принт. В., 2004.
85. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Аутсорсинг, В., Изд-во Колор-принт, ISBN 978-954-760-168-0, 2008, 178 с.
86. **Парашкевова, Л.,** Малкият индустриален бизнес в глобалната икономика. УИ на ВСУ. В., 2004.
87. **Парашкевова, Л.** Държавно регулиране на иновационната дейност (релации малки и средни – големи предприятия), В., Изд-во Варненски свободен университет, ISBN 954-715-225-4, 2009, 212с.
88. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова.** Предприемачеството в глобалната икономика. Колор-принт, В., 2007.
89. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Ръководство за семинарни упражнения по предприемачество, Варна, Издателство Колор-принт, ISBN 978-954-760-123-9, 2007.
90. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Ръководство по аутсорсинг, Варна, Издателство Колор-принт, ISBN 978-954-760-187-1, 2009.
91. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Ръководство за семинарни упражнения по маркетинг (тестове, казуси, задачи), Варна, Издателство Колор-принт, ISBN 978-954-760-175-8, 2009.
92. **Парушева, Т.** Социална психология и туристическо поведение, Второ допълнено и преработено издание, Издателство „Авангард Прима“, София, 2009, с. 342.
93. **Парушева, Т.** Управление на свободното време, Издателство „Авангард Прима“, София, 2009, с. 213.
94. **Парушева, Т.** Глобализация в туризма, Издателство „Авангард Прима“, София, 2010, с. 369.
95. **Паунов, М.** Организационно поведение. С. 2006.
96. **Панайотов и кол.** Основи на управлението. ВСУ. 2004.
97. **Пеев, П.** Икономика и мениджмънт в ресторантьорството. ИК „ЛЮРЕН“, С. 1998.
98. **Порязов, А.** Организация и технология на управлението, Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2007.
99. **Порязов, А.** Въведение в теорията на мениджмънта – второ преработено и допълнено издание, унив. Изд. На ВСУ, 2009.
100. **Порязов, А.** Организация и технология на управлението» - второ преработено и допълнено издание, унив. Изд. На ВСУ, 2009.
101. **Порязов А., Николаева, В., Ямукова П.** Основи на управлението. Унив. Изд. на ВСУ „Черноризец Храбър“ 2010.
102. **Портър, М.** Конкурентното предимство на нациите, Изд. къща “Класика и стил”, С., 2004.
103. **Палешутски, К.** Мениджмънт. Опитът на водещите фирми в света. София- Благоевград, КФ”Форчън”, 1991.
104. **Рампли-Стърджън, Н.** Малък бизнес, голяма печалба! Изд. Алат-Ах, 2007.
105. **Рибов М., М. Станкова, Пр. Димитров, Л. Гръчка,** Ресторантьорство и хотелиерство, първо издание, Изд. “Тракия-М”, С. 2007.
106. **Рибов М., Д. Тадаръков, Т.Парушева, М.Янева, Т.Тончева, Е. Великова,** Основи на туризма, Първа част, УИ. “Стопанство”, С., 2007, стр.315-357.

107. **Рибов М., Д. Тадаръков, Т.Парушева, М.Янева, Т.Тончева, Е. Великова**, Основи на туризма, втора и трета част, Унив.изд. "Стопанство", С., 2007/2008
108. **Рибов М., М.Станкова, М.Блажева, С. Милева, Пр. Димитров, Е. Александрова, Е.Великова, И. Емилова, Л.Гръчка**, Туризмът в ерата на развлекателната индустрия, първо издание, Изд. "Тракия-М", С., 2008.
109. **Рибов, М.** Туризмът в ерата на качеството. Тракия-М. София, 2003.
110. **Рибов, М.** Управление на конкурентоспособността в туризма. София, 2003.
111. **Славова, И.** Бизнес план, "Тилиа"ООД, 2001.
112. **Темелкова, М.** Контролинг. УИ на ВСУ. В, 2010.
113. **Темелкова, М.** Микроикономика. Макроикономика. ВСУ. Варна, 2011.
114. **Темелкова, М.** Семинарна тетрадка по микро и макроикономика. Колор принт. Варна, 2010.
115. **Темелкова, М.** Контролинг в производствената организация. Колор принт. Варна, 2010.
116. **Темелкова, М.** Контролинг в производствената организация – сборник с тестове. Колор принт. Варна, 2010.
117. **Темелкова, М.** Семинарна тетрадка по контролинг. Колор принт. Варна, 2011.
118. **Темелкова, М.** Управление на туристическото предприятие. Колор принт. Варна, 2010.
119. **Темелкова, М.** Управление на туристическото предприятие – сборник с тестове. Колор принт. Варна, 2010.
120. **Тодоров, К.** 25 казуса за предприемачи и мениджъри от практиката, НСКСТ, С., 1992.
121. **Тодоров, К.** Предприемачество и мениджмънт, Мартилен, С., 2004.
122. **Тодоров, К.** Предприемачество и дребен бизнес, изд. "Мартилен", С., 1997.
123. **Тейлър, Ф.У.** Научното управление. 1989.
124. **Форд, Х.** Моят живот и моите успехи. С., Буларт-2000,1991
125. **Христова, Т., Симеонов,Хр.** Мениджмънт на човешките ресурси, В. 1993.
126. **Пипер, Р., К.Рихтер.** Мениджмънт. Управлението на прехода. С., 1993.
127. **Хейг, П. П. Джексън.** Как да правим маркетингови проучвания. Делфин прес, Бургас, 1990.
128. **Савов, Ст.** Световно стопанство. В.Търново, 1995.
129. **Савов, С.** Макроикономика. Свищов, 2002.
130. **Тодоров, Д.** Ресторантьорство. Изд. „Матком“, 2010
131. **Тончев, Ц., , С. Милева.** Планиране и развитие на туризма. Тилиа букс. София, 2006.
132. **Федцов, Вл.** Култура ресторанного сервиса. Изд. „Дашков и К“, 2009
133. **Хаджиниколов, Хр.** Ресторантьорство и хотелиерство. УИ. "Стопанство", С., 1996.
134. **Христов, С.** Основи на управлението, ИУ-Варна, 1997.
135. **Цоников, Г.** Тоталността в ресторантьорския продукт. сп. "Икономически алтернативи", бр.6/2006.
136. Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, Как да започна собствен малък бизнес, С., 2007.
137. [http://www.mi.government.bg/ind/doc\\_konk/Almanah2005.pdf](http://www.mi.government.bg/ind/doc_konk/Almanah2005.pdf)
138. [http://ec.europa.eu/enterprise/sme/innovation\\_bg.htm](http://ec.europa.eu/enterprise/sme/innovation_bg.htm)
139. <http://www.arcfund.net/fileSrc.php?id=2038>